

Universita Karlovy
Fakulta sociálních věd
Institut sociologických studií
Katedra veřejné a sociální politiky

Oponentský posudek diplomové práce

Název práce: **Existují v České republice podmínky pro důstojné umírání?
(Analýza základních forem specializované paliativní péče)**

Autorka: Bc. Lenka Tomancová

Konzultant: MUDr. Petr Háva, CSc.

Autorka si pro svoji práci vybrala velmi zajímavou a aktuální oblast – paliativní péči v ČR. Stanovila následující hypotézu: *V České republice neexistují právní ani společenské podmínky pro rozvoj specializované paliativní péče, která umožní důstojné umírání.* Ve své práci se pak snaží vymezit pojmy jako smrt a umírání, podává obsáhlý přehled o české hospicové péči v roce 2004 a pokouší se o analýzu právních a snad i společenských podmínek poskytování paliativní péče v ČR.

Je třeba ocenit, že autorka vložila do práce mnoho energie, zajímavý je přehled a částečné srovnání jednotlivých českých hospiců (lůžkových či domácích hospiců), kvalitní je práce s textovým editorem (autorka ovládá tvorbu grafů, tabulek, schémat a také práci s obsahem).

Nevím, jestli mají diplomové práce na katedře veřejné a sociální politiky stanoven maximální rozsah, v tomto případě by to práci nejspíše pomohlo (rozsah samotné práce je 148 stran). Autorka používá zvláštní styl, poměrně často se nechá „unést“, svá poměrně emotivní tvrzení se ani nesnaží dokládat. (Odstavec o cílech práce například zakončuje věta: *Zařízení specializované paliativní péče zajišťují umírajícím vysokou kvalitu života až do jejich smrti, proto by tato zařízení měla být nedílnou součástí péče o pacienty s nevléčitelným onemocněním v systému zdravotní péče České republiky.*, str. 11; *Mrtvý se stal součástí statistiky o úmrtnosti obyvatel, ostatní musí vyřídit formality spojené s pohřbem, převedením nájmu bytu a čeká na ně mnoho jiných formalit, které jsou pro ně těžké. Proč? Protože prožívají žal a ztrátu, na kterou však na úřadech není nikdo zvědavý.*, str. 24)

Text vykazuje také formální nedostatky. Zásadní problém se objevuje v kapitole 6.4.1. *Hospicové hnutí ve vybraných státech Evropy*, kde autorka popisuje situaci v jednotlivých evropských státech a přitom neudává zdroj svých informací. Až použití anglických názvů italských institucí a jména Cologne dává tušit, že čerpá z anglicky psaného zdroje. Zejména zde se projevuje autorčina neochota či neschopnost stavět svá tvrzení na důkazech (*Svou roli v tom hrál i skepticismus švédských lékařů o spirituálních hodnotách léčby.*, str. 39; *Ty jsou více rozvinuté na severu země, neboť na jihu je zřejmá individuální orientace zdravotníků, neuznávající hodnoty týmové práce.*, str. 40). V této souvislosti se jako marginální jeví poměrně časté gramatické chyby nebo snad překlady (použití zájmen jenž a jež, skloňování podstatných jmen v plurálu,...). Některé odkazy na literaturu jsou matoucí (např. na straně 9 – [(a,b) Haškovcová in Vorlíček 2004: 423n, 439n]). V seznamu literatury je uvedeno, že autorem Velkého sociologického slovníku je Hana Maříková (et al).

Během čtení celé práce jsem se musela potýkat s pochopením autorčina používání pojmů paliativní péče, paliativní medicína a hospicová péče. Autorka někdy používá tyto pojmy jako synonyma (např. str. 28) jindy ne (na str. 26 předkládá definici paliativní medicíny a rozšířené paliativní péče). V názvu práce autorka operuje s termínem paliativní

péče a přitom práce pojednává o hospicové péči (tuto redukci explicitně nevysvětluje, neargumentuje zda a proč je takové použití správné).

Analytický prvek v práci téměř schází. Autorka pracuje s některými zajímavými ukazateli, vyvozuje z nich ale buď mylné nebo žádné závěry. Příkladem je srovnání pacientů lůžkové a domácí hospicové péče podle pohlaví. Statistiky ukazují, že české lůžkové hospice mají více ženských pacientek (domácí hospice více mužských pacientů). Podle autorky lze vysvětlit tuto situaci (...) *spektrém diagnóz (pacientů v lůžkových hospicích), ve kterém jsou na předních místech „ryze ženská“ onemocnění (...)*, str. 73.

V metodách autorka uvádí, že pracovala také metodou obsahové analýzy, toto tvrzení si dovolím zpochybnit. Podobně se velmi laicky zabývá konceptem hodnot, respektive hodnotami, které vedou k paliativní péči (str. 29–30).

Obecnou charakteristikou práce je, že se snaží obsáhnout všechny problémy, všechny fenomény, které lze spojit s hospicovou péčí v ČR. To práci bezesporu poškozuje. Jak je uvedeno výše, práce postrádá atributy textů odevzdaných na poslední chvíli (formální podoba textu, množství grafů a tabulek), přesto by dle mého soudu zasloužila významnou redakci. Nepochybně by bylo na čem stavět – především poslední kapitoly práce a zvláště „empirická“ část jsou lepší než zbytek textu. Práce má potenciál, v současné podobě ale neodpovídá nárokům na magisterské diplomové práce.

Na základě výše zmíněných připomínek nemohu práci doporučit k obhajobě.

7. února 2006, Mgr. Martina Rokosová